

EUROPEISKA CENTRALBANKEN

STANDARER FÖR ÖVERVAKNING AV SYSTEM FÖR MASSBETALNINGAR I EURO

I Inledning

Övervakningen av betalningssystem är en viktig uppgift för centralbankerna och syftar till att säkerställa väl fungerande betalningssystem och bidra till den finansiella stabiliteten. Eurosystemets övervakningsuppgift¹ fastställs i Fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen ("fördraget") och i Europeiska centralbankssystemets (ECBS) och Europeiska centralbankens (ECB) stadga ("stadgan"). Enligt artikel 105.2 i fördraget och artikel 3 i stadgan "skall de grundläggande uppgifterna för ECBS vara att [...] främja väl fungerande betalningssystem."

Eurosystemets uppgift att främja väl fungerande betalningssystem består i att säkerställa säkra och effektiva betalningssystem och säkra betalningsinstrument. I ett uttalande från år 2000 sammanfattar Eurosystemet sin roll i övervakningen av betalningssystem.² Eurosystemet har antagit olika minimistandarder när det gäller övervakningen av betalningssystem som leverantörerna av betalningssystemstjänster förväntas följa. Exempel

på dessa standarder är rapporten från 1998 om elektroniska pengar³ samt G-10:s standarder "Core Principles for Systemically Important Payment Systems (Core principles)" (grundprinciperna)⁴, som antogs av ECB-rådet i januari 2001.

Den här texten utvecklar närmare vilka standarder för övervakning som gäller för system för massbetalningar i euro, inklusive nationella system och sameuropeiska system. I den förklaras den metod som Eurosystemet använder för att identifiera olika kategorier av massbetalningssystem och klargör vilka övervakningsstandarder som gäller för respektive kategori. Den beskriver framför allt de nya standarder som gäller för massbetalningssystem av stor betydelse för att ekonomin ska fungera. Vidare har Eurosystemet granskat följderna av att medlemsstaterna specificerar och anmäler massbetalningssystemen i enlighet med artikel 10 i direktivet om slutlig avveckling, det s.k. finalitydirektivet (Settlement Finality Directive).

2 Klassificering av system för massbetalningar i euro

ECB och de nationella centralbankerna har, som en del av sin roll som övervakare, upprättat en gemensam metod för att klassificera system för massbetalningar i euro och tillämpa relevanta standarder. System för massbetalningar i euro kommer att behöva uppfylla harmoniserade övervakningsstandarder beroende på hur allvarliga problem en funktionsstörning i dessa system kan tänkas skapa för finansmarknaderna eller ekonomin i allmänhet. Om störningar i ett massbetalningssystem hotar stabiliteten på finansmarknaderna fordrar Eurosystemet att det berörda systemet uppfyller samtliga grundprinciper. Om störningar i ett massbetalningssystem inte har följder för systemet men inte desto mindre skulle kunna få svåra konsekvenser, beroende på att massbetalningssystemet i fråga är av stor betydelse för den reala ekonomin,

måste ett sådant system uppfylla ett antal grundprinciper ("standarder för massbetalningar"). Massbetalningssystem som inte hör till någon av de två nämnda kategorierna skall uppfylla de relevanta övervakningsstandarderna som gäller för sådana system om sådana standarder har definierats.⁵

1 Eurosystemet består av ECB och de nationella centralbankerna i de medlemsstater som har antagit euron. Eurosystemet styrs av ECB-rådet och av ECB:s direktion.

2 "Role of the Eurosystem in the field of payment systems oversight", ECB, Frankfurt, juni 2000.

3 "Report on electronic money", ECB, Frankfurt, augusti 1998.

4 "Core Principles for Systemically Important Payment Systems" (även kallad "Core Principles Report"), Bank for International Settlements (www.bis.org), Basel, januari 2001.

5 Som förklaras i det ovannämnda ECB-uttalandet om "Role of the Eurosystem in the Field of Payment Systems Oversight", kan de nationella centralbankerna komplettera den gemensamma övervakningspolicy som beskrivs här med skräddarsydda åtgärder för massbetalningssystem.

2.1 Systemviktiga massbetalningssystem

Grundprinciperna främjar säkra och effektiva betalningssystem och fastställer standarder som gäller för alla systemviktiga betalningssystem (SIPS) över hela världen. Enligt rapporten om dessa grundprinciper anses ett betalningssystem vara systemviktigt om det kan orsaka störningar eller utlösa chocker i det inhemska eller till och med det internationella finanssystemet. I detta hänseende är värdet på och typen av betalningar som systemet behandlar avgörande. Ett system är sannolikt systemviktigt om minst något av följande gäller: a) det är det enda betalningssystemet i ett land eller huvudsystemet vad gäller det totala värdet av betalningarna, b) det hanterar huvudsakligen betalningar med höga enskilda värden, eller c) det används för avveckling av transaktioner på finansmarknaden eller avveckling av andra betalningssystem. Samtliga systemviktiga betalningssystem skall uppfylla alla tio grundprinciper. Alla betalningssystem för stora betalningar i euroområdet anses systemviktiga, men vissa massbetalningssystem kan också vara systemviktiga och måste således uppfylla samtliga grundprinciper. Eurosystemets centralbanker granskar regelbundet systemen för massbetalningar i euro och kan bedöma att vissa massbetalningssystem i euro skall betecknas som systemviktiga på grund av deras systemvikt i ett givet sammanhang.

När ECB och de nationella centralbankerna bedömer systemvikten av ett massbetalningssystem, kommer de att ta hänsyn till marknadspenetrationen inom respektive massbetalningsmarknad samt de finansiella risker som gäller för systemet och risken för dominoeffekter. De tar med följande indikatorer i bedömningen:

- *Marknadspenetration:* I länder där det inte finns något alternativt system för att hantera massbetalningar finns det vanligtvis ingen alternativ betalningskanal tillgänglig för allmänheten för att utföra massbetalningar om det enda massbetalningssystemet inte skulle fungera. Vanligtvis är det

för stora mängder som hanteras i ett sådant system för att de ska kunna hanteras i ett bruttoavvecklingssystem i realtid. Detta gäller även i de fall då det finns fler massbetalningssystem men ett system hanterar huvudparten av betalningarna. Dessutom kan tekniska standarder för det aktuella massbetalningssystemet skilja sig från de som gäller för det aktuella bruttoavvecklingssystemet i realtid och andra massbetalningssystem. Det innebär att det skulle vara tekniskt omöjligt att genomföra massbetalningar, även om volymerna skulle kunna hanteras. Om ett massbetalningssystem, som antingen är det enda eller mest använda i ett visst land inte skulle fungera, skulle detta utgöra ett hot mot allmänhetens förtroende för betalningssystemet och valutan. En närmare granskning bör dock genomföras om det inte finns något alternativt system eller betalningsarrangemang för avveckling av massbetalningar eller om systemet ifråga får hög marknadspenetration. En hög marknadspenetration utmärks av en marknadsandel på mer än 75 % av en massbetalningsmarknad, dvs. ett område med betalningar som hanteras med hjälp av betalningssystem mellan banker och genom andra betalningsarrangemang.

- *Totala finansiella risker:* En viktig faktor vid bedömning av huruvida ett massbetalningssystem är systemviktigt är värdet på de betalningar som systemet hanterar. I rapporten om grundprinciperna läggs därför stor vikt vid värdet av betalningarna, eftersom det finns ett positivt samband mellan beloppen som hanteras och hur stora kredit- och likviditetsriskerna är. Ju högre det totala värdet är som hanteras i ett system, desto mer omfattande blir följderna i systemet. Även om massbetalningssystem inte är de huvudsakliga systemen vad gäller det totala värdet, kan de hantera betalningar med betydande totala värden som kan vara av avgörande betydelse för det finansiella systemet. För att bedöma vilka följder för systemet ett massbetalningssystem kan ha, kan det hjälpa om mängderna som hanteras i ett sådant system sätts i relation till

mängderna som hanteras i det gällande bruttoavvecklingssystemet i realtid. Alla euroområdet bruttoavvecklingssystem i realtid anses vara systemviktiga betalningssystem. Extremt höga nominella belopp kan också tyda på att ett massbetalningssystem är systemviktigt. Därför bör speciell uppmärksamhet riktas på massbetalningssystem som hanterar mer än 10 % av det totala värdet på respektive bruttoavvecklingssystem i realtid eller hanterar betalningar med ett dagligt genomsnittsvärde på mer än 10 miljarder euro.

- *Risk för en dominoeffekt:* Om en deltagare inte fullföljer sina åtaganden i ett massbetalningssystem kan detta få allvarliga återverkningar för övriga deltagare, eftersom enskilda problem kan överföras till dem. I värsta fall kan sådana problem överföras till alla deltagare i ett system. Risken för en dominoeffekt är mest uppenbar i ett nettningssystem, men även i ett bruttosystem där det kan uppstå likviditetsbrist i systemet om en deltagare inte fullföljer sina åtaganden. Det som kan bidra till en möjlig dominoeffekt är koncentrationsförhållandet i, eller nettningseffekten hos, ett system, eller hur stora deltagarnas nettoskulder är.

Om den deltagare i ett betalningssystem som har det största betalningsåtagandet inte fullföljer sina åtaganden, och de värden som hanteras i systemet i hög grad är koncentrerade till några få deltagare, kan de finansiella konsekvenserna bland deltagarna bli betydande. Redan ett koncentrationsförhållande på 80 % (dvs. den totala marknadsandelen för de fem största deltagarna) verkar anstränga övriga deltagare i ett system. I ett nettningssystem blir dessutom den finansiella bördan på övriga deltagare betydande om systemet får ett lågt nettningförhållande⁶ och deltagarna har betydande nettoskulder. De finansiella konsekvenserna om någon part inte fullföljer sina åtaganden blir särskilt allvarliga för det fall att ett urbackningsförfarande måste tillgripas. Därför måste massbetalningssystem noggrant utvärderas för att se om

de åstadkommer en betydande nettningseffekt eller om en deltagares nettoskuld uppgår till ett betydande nominellt värde, även om massbetalningssystemen bara avvecklar relativt små värden jämfört med bruttoavvecklingssystem i realtid. Om ett systems nettningförhållande är 10 % eller mindre, eller om deltagarnas nettoskuld uppgår till minst 1 miljard euro, kan en närmare granskning motiveras.

Om ett massbetalningssystem i euro utmärks av en stor marknadspenetration, höga totala finansiella risker och hög risk för en dominoeffekt, tyder detta starkt på att systemet ifråga är systemviktigt. Förutom dessa gemensamt överenskomna indikatorer, kan centralbanker som övervakar massbetalningssystem ta med omständigheter som är speciella för deras respektive betalningsmarknader. I och med integrationen av betalningsmarknaden i euro och upprättandet av ett gemensamt betalningsområde i euro (Single Euro Payments Area, SEPA) förväntas nationella omständigheter vilka motiverar en bedömning som skiljer sig från de gemensamt överenskomna inom Eurosystemet att försvinna med tiden.

2.2 Massbetalningssystem av stor betydelse

Enligt Eurosystemet är vissa grundprinciper så grundläggande att de inte bara bör vara obligatoriska för systemviktiga betalningssystem utan skall följas också av andra betalningssystem av stor betydelse i euroområdet, även om dessa inte är systemviktiga. Mot bakgrund av detta har Eurosystemet fastställt en uppsättning massbetalningsstandarder som systemen för massbetalningar i euro bör uppfylla om de spelar en stor roll vid hantering och avveckling av massbetalningar och om deras fallissemang skulle kunna få betydande ekonomiska konsekvenser och underminera allmänhetens förtroende för betalningssystemen och valutan i allmänhet.

⁶ Nettovärdet på avräkningsaldot som en procentandel av det totala transaktionsvärdet. Ett lågt nettningförhållande tyder på en hög nettningseffekt.

System av stor betydelse för ekonomin innebär inte samma grad av finansiell risk som systemviktiga betalningssystem. Av denna anledning har Eurosystemet dragit slutsatsen att grundprinciperna som inriktar sig på de finansiella riskerna (grundprinciperna III-VI) inte bör vara obligatoriska för dessa system. När Eurosystemet identifierar sådana system kommer det följaktligen inte att rikta sin huvudsakliga uppmärksamhet mot de finansiella risker som är en naturlig del av systemet utan istället ta hänsyn till koncentrationen av system i massbetalningsmarknaden och i synnerhet respektive systems grad av marknadspenetration. Ett kännetecken på att ett system har stor betydelse är om det har en marknadsandel som uppgår till mer än 25 % av alla betalningar som hanteras i respektive massbetalningsmarknad, dvs. de betalningar som sköts via massbetalningssystem mellan interbank och via andra betalningsarrangemang.

De system för massbetalningar i euro som måste uppfylla massbetalningsstandarderna tillhandahåller alltid tjänster för betalning och avveckling och är i allmänhet ett automatiserat clearinghus (ACH). I dessa ACH-system sorteras och clearas betalningsorder elektroniskt mellan finansinstitut av ACH och avvecklas av respektive avvecklingsagent. I vissa länder utgörs inte infrastrukturen nödvändigtvis av ACH utan av multilaterala interbankavtal. Dessa avtal är formella och standardiserade, grundade på privaträtt eller lag, sluts mellan flera olika deltagare och består av en uppsättning gemensamma regler.

Eurosystemets övervakningsstandarder kommer att gälla för dessa ACH-system och multilaterala avtal. Åtskillnad måste göras mellan å ena sidan dessa och å andra sidan s.k. nav- och ekersystem (hub and spoke) och bilaterala avtal. Nav- och ekersystem är en samling bilaterala avtal. Anledningen till att nav- och ekersystem och bilaterala avtal skall undantas från massbetalningsstandarder är att en del principer (speciellt om tillträde och ledning) är alltför allmänna för att direkt kunna tillämpas på dem. Det är dock möjligt att Eurosystemet vid en senare tidpunkt kommer att upprätta speciella övervakningsstandarder för

sådana avtal, inklusive korrespondentbanks- och kvasisystem.

2.3 Andra massbetalningssystem

Det finns andra massbetalningssystem som inte tillhör någon av föregående kategorier. Dessa system har mindre inverkan på den finansiella infrastrukturen och den reala ekonomin och behöver därför inte följa grundprinciperna eller massbetalningsstandarderna. Sådana system måste i förekommande fall följa gällande övervakningsstandarder, enligt standardernas definition. Exempel på detta är de vanliga övervakningsstandarderna för e-pengar och standarder som definierats på nationell nivå av varje nationell centralbank.

2.4 Uppföljning

När ECB och de nationella centralbankerna har utvärderat vikten av ett system för massbetalningar i euro kommer de att bedöma det gentemot de relevanta standarderna. Systemviktiga massbetalningssystem kommer att bedömas gentemot grundprinciperna. Massbetalningssystem av stor betydelse för ekonomin kommer att bedömas gentemot massbetalningsstandarderna. System som inte tillhör någon av dessa kategorier kommer även fortsättningsvis att bedömas gentemot någon tillämplig standard (t.ex. för e-pengar).

Eurosystemet kommer att klargöra vilka massbetalningssystem som ska följa vilka övervakningsstandarder samt vilken uppfyllelsenivå de redan har uppnått. System som inte fullt ut följer respektive standarder måste förbättras. Eurosystemet välkomnar naturligtvis även att systemoperatörer uppfyller mer än minimistandarderna och tillämpar ytterligare, kanske rentav alla, grundprinciper om de anser detta vara lämpligt.

Som en följd av övergången till ett gemensamt betalningsområde håller många massbetalningssystem på med, eller förutser, en konsolidering eller omarbeting av infrastrukturen. Eurosystemet kommer att ta hänsyn till

dessa strukturförändringar när ett system bedöms. Eurosystemet kommer därför att begära att alla system som genomför förändringar för att helt följa dess övervaknings-

standarder enbart på mellanlång sikt. Ett system som håller på att omarbetas eller är på väg mot slutet på sin livscykel kan därför undantas från dessa krav t.o.m. 2008.

3 Tillämpning av massbetalningsstandarder på massbetalningssystem i euro av stor betydelse

Eurosystemet redogör nedan kort för varför de olika grundprinciperna bör, eller inte behöver, tillämpas på massbetalningssystem som är av stor betydelse för ekonomin. Däremot redogörs inte för de olika grundprinciperna. För en mer detaljerad beskrivning och tolkning av de olika grundprinciperna, se ovan nämnda rapport om grundprinciperna.

3.1 Grundprinciper som skall följas av massbetalningssystem

Grundprinciperna är tillräckligt allmänt formulerade för att kunna tillämpas i många olika situationer. En del av grundprinciperna behöver därför inte tillämpas lika strikt på massbetalningssystem av stor betydelse som på systemviktiga betalningssystem. Tolkningen av respektive grundprincip bör stå i proportion till systemets betydelse. Två exempel kan få illustrera denna policy:

- För att icke systemviktiga massbetalningssystem ska uppfylla grundprincip I är det kanske inte nödvändigt att söka externa rättsliga yttranden för att bedöma om ett system har en sund bas. Sådana omdömen kan även begränsas till speciellt tillsatta utredningar.
- För att uppfylla grundprincip VII, behöver säkerhetskravet, funktionssäkerheten och beredskapsrutiner för massbetalningssystem som är av stor betydelse för ekonomin inte vara identiska med dem för systemviktiga betalningssystem.

Övervakaren ifråga måste dock garantera att massbetalningssystemen i euro som är av stor betydelse för ekonomin till fullo uppfyller grundprincipens krav under respektive förut-

sättning. I det här avseendet upprepar Eurosystemet en av sina slutsatser från rapporten om grundprinciperna, nämligen att det huvudsakliga ansvaret för att respektive standard uppfylls ligger hos betalningssystemets operatör. I sin övervakningsbedömning av huruvida relevanta standarder följs av respektive massbetalningssystem i euro intar Eurosystemet en bredare hållning än operatören, och tar även i beaktande följderna för ekonomin och det finansiella systemet i sin helhet.

I *Rättslig bas: Systemet bör ha en väl underbyggd rättslig bas enligt alla gällande rättsystem.*

De system för massbetalningar i euro som anses ha stor ekonomisk betydelse bör ha en väl underbyggd rättslig grund. Deltagarna kan utsättas för finansiella risker om systemens regler och förfaranden inte är tydliga och möjliga att upprätthålla.

II *Insikt om finansiella risker: Systemets regler och förfaranden bör ge deltagarna en klar bild av systemets konsekvenser för de finansiella risker de kan utsättas för genom att delta i systemet.*

Deltagarna i system för massbetalningar i euro som anses vara av stor ekonomisk betydelse ska inse de risker de utsätts för genom sitt deltagande i systemet. Deltagarna bör ha klart för sig vem som bär vilka risker och i vilken utsträckning. Denna information bör i huvudsak framgå av systemets regler och förfaranden, där alla berörda parter rättigheter och skyldigheter bör vara fastställda.

VII *Säkerhet och funktionssäkerhet: Systemet bör garantera en hög grad av säkerhet och funk-*

tionssäkerhet och ha beredskapsrutiner så att den dagliga hanteringen kan avslutas i tid.

På samma sätt som den finansiella ekonomin är beroende av system för stora betalningar för avveckling av finansiella transaktioner är den reala ekonomin i hög grad beroende av tillgänglighet till massbetalningssystem. Massbetalningssystem som anses vara av stor betydelse bör därför vara säkra och funktionsdugliga och ha beredskapsrutiner.

VIII *Effektivitet: Systemet bör tillhandahålla en betalningsform som är praktisk för användarna och effektiv för ekonomin.*

Alla system som anses vara av stor betydelse för ekonomin bör vara användarvänliga och effektiva för ekonomin. Resurserna bör användas effektivt. Det finns vanligtvis en motsättning mellan en minimering av kostnaderna och andra mål, som t.ex. säkerhet. De som utformar betalningssystemen bör hålla kostnaderna nere genom att hitta praktiska lösningar för de specifika förhållandena kring systemet och genom att ta hänsyn till systemets effekter på ekonomin som helhet. Särskild hänsyn bör tas till införandet av internationella standarder (t.ex. SWIFT, BIC, IBAN, IPI) i nationella massbetalningssystem för att möjliggöra automatiserad hantering (straight-through processing) av såväl inhemska som gränsöverskridande transaktioner, om det kan öka den totala effektiviteten hos massbetalningssystem i euro.

IX *Villkor för tillträde till systemet: Systemet bör ha objektiva och offentliggjorda villkor för deltagandet, vilka möjliggör rättvist och öppet tillträde till systemet.*

Alla system som anses vara av stor betydelse bör ha objektiva och offentliga villkor för deltagandet. Villkor för tillträde som främjar konkurrensen mellan deltagarna bidrar till effektiva betalningstjänster till låg kostnad. Därför bör tillträdet till systemen generellt vara fritt och öppet. Restriktioner kan dock behövas för att skydda deltagarna mot

onödiga risker som beror på andra parter deltagande.

X *Förvaltning: Systemet bör förvaltas på ett effektivt, ansvarigt och öppet sätt.*

System som anses vara av stor betydelse bör förvaltas på ett effektivt, ansvarigt och öppet sätt. Genom förvaltningsstrukturen fastställs och uppnås systemets övergripande mål och genom den övervakas verksamheten. Strukturen bör ge ledningen incitament att försöka uppnå mål som gynnar systemets, deltagarnas och mer generellt allmänhetens intressen. Strukturen bör säkerställa de berörda organens ansvarighet och vara öppen så att alla berörda parter har tillgång till den information de behöver.

3.2 Övriga grundprinciper

Följande grundprinciper är inte obligatoriska för system för massbetalningar i euro som är av stor betydelse för ekonomin men, som angivits ovan, välkomnar Eurosystemet att systemoperatörerna tillämpar alla grundprinciper, om de anser detta lämpligt.

IV *Snabb slutlig avveckling: Systemet bör tillhandahålla snabb slutlig avveckling på valutadagen, helst under dagen och senast vid stängningsdags.*

Ett mycket önskvärt mål för massbetalningssystem i euro.

I ett systemviktigt betalningssystem är det viktigt att slutlig avveckling, dvs. debitering och kreditering av deltagarnas konton sker på samma valutadag, helst under dagen så att deltagarna inte löper onödiga kreditrisker. Eftersom det i allmänhet handlar om stora betalningar eller betalningar för avveckling av finansmarknadstransaktioner behöver deltagarna, för att kunna hantera riskerna, veta att transaktionerna har avslutats under eller vid stängningsdags på valutadagen. Vid massbetalningar är beloppen

mindre och mottagarna lägger för det mesta inte lika stor vikt vid snabb slutlig avveckling. Eftersom Eurosystemet inte kräver att massbetalningssystem i euro följer grundprinciperna III och V, såsom beskrivs nedan, skulle det vara inkonsekvent att kräva avveckling under valutadagen utan att samtidigt kräva att åtgärder vidtas för att säkerställa att avveckling sker inom utsatt tid i händelse av att en deltagare inte fullföljer sina åtaganden. Därför behöver inte slutlig avveckling på valutadagen vara obligatorisk för massbetalningssystem i euroområdet.

Om massbetalningssystemen inte tillhandahåller slutlig avveckling på valutadagen kan deltagarna vara utsatta för riskexponering under flera dagar (t.ex. över en helg). Denna risk kan undvikas i massbetalningssystem i euro som anses vara av stor betydelse om slutlig avveckling sker på valutadagen.⁷ Tekniska framsteg tyder på att sådana systemrutiner kan motiveras ur ett kostnadsperspektiv. Avveckling på valutadagen bör därför vara ett önskvärt mål för massbetalningssystem i euro som anses vara av stor betydelse.

- III *Hantering av finansiella risker: Systemet bör ha klart angivna förfaranden för hantering av kredit- och likviditetsrisker. Förfarandena bör klart ange både systemoperatörens och deltagarnas respektive ansvarsområden och tillhandahålla lämpliga incitament för att hantera och begränsa riskerna.*

Riskhanteringsrutiner (t.ex. säkerhetspooler, kreditlimiter) bidrar klart till ett betalningssystemets säkerhet. Balans mellan säkerhet och effektivitet bör dock eftersträvas. Det är därför klart att säkerhetskraven för massbetalningssystem och system för stora betalningar bör vara olika eftersom de innehåller olika grader av risk. Systemoperatörer bör bedöma vilka verktyg för riskhantering

som är mest lämpade för deras system.

- V *Avveckling i multilaterala nettningsystem: Ett system med multilateral nettning bör åtminstone kunna säkerställa att dagliga avvecklingar görs i tid om deltagaren med den största enskilda avvecklingskyldigheten inte har möjlighet att avveckla.*

Som redan nämnts under grundprincip III ovan måste balans uppnås mellan säkerhet och effektivitet för varje massbetalningssystem. Om systemleverantörerna anser det lämpligt att inte inkludera riskhanteringsrutiner i sina massbetalningssystem finns det en klar risk att dessa system inte kan genomföra slutlig avveckling för dagen, i det fall en deltagare inte kan avveckla. Systemoperatörerna måste överväga hur deras system kan avveckla i tid i så stor utsträckning som möjligt vid fallissemang.

- VI *Tillgångar för avveckling: Tillgångar som används för avveckling skall helst vara en fordran på centralbanken. Om andra tillgångar används ska de ha liten eller ingen kreditrisk och liten eller ingen likviditetsrisk.*

Avveckling i centralbanksmedel utsätter inte deltagarna i betalningssystemen för kreditrisker vid utebliven betalning från avvecklingsagenten. Centralbanksmedel är därför den säkraste tillgången för avveckling. Eftersom massbetalningssystem normalt inte är systemviktiga medför den risk som finns i dessa system inte obligatorisk avveckling i centralbanksmedel. Denna avveckling bör vara frivillig men om en systemoperatör bestämmer sig för att använda affärsbanksmedel för avveckling bör banken vara tillräckligt kapitalstark.

⁷ För massbetalningssystem betyder avveckling på valutadagen inte nödvändigtvis att avveckling måste ske på den dag som betalningsordern lämnas till systemet. Denna princip skulle också uppfyllas om avvecklingen sker någon dag efter inlämnande under förutsättning att den slutliga debiteringen och krediteringen äger rum samma dag och deltagarna inte löper någon kreditrisk över natten.

4 Anmälan av betalningssystem i enlighet med finalitydirektivet

Finalitydirektivet tillför rättslig säkerhet när det gäller utförande av överföringsorder och nettnings om någon deltagare är föremål för insolvensförfarande. Av den anledningen upp-skattar Eurosystemet att alla systemviktiga betalningssystem i euroområdet har anmälts i enlighet med finalitydirektivet. Vidare anser Eurosystemet att det skulle vara värt att an-mäla icke systemviktiga betalningssystem i en-lighet med finalitydirektivet, i synnerhet de som har stor betydelse. De anmälade myn-digheterna kan ta hänsyn till nationella för-hållanden när de beslutar att klassificera ett betalningssystem som systemviktigt.

Eurosystemet anser att specifika egenskaper i massbetalningssystem gör det önskvärt att de anmäls i enlighet med finalitydirektivet. Stör-re utländskt deltagande i betalningssystem kan innebära särskilda rättsliga risker eftersom lagstiftningen för den utländska deltagaren som har tillträde till betalningssystemet via en filial eller utifrån (fjärrdeltagande) kanske

inte är fullt ut förenlig med den lagstiftning som tillämpas på systemet. De lagar som gäl-ler för till exempel säkerheter, nettnings, slut-lig avveckling eller insolvens i en deltagares land kan skilja sig från tillämpliga lagar i det land där betalningssystemet finns. Eurosystemet anser att de negativa konsekvenserna för betalningssystemen i händelse av en utländsk deltagares insolvens kunde mildras om syste-met anmäls i enlighet med finalitydirektivet. I dylika fall skulle de rättigheter och skyldig-heter som uppstår av, eller i samband med, den deltagarens deltagande bestämmas av den lag som gäller för systemet. Ytterligare en fördel med att anmäla ett system är att där en juridisk eller administrativ myndighet (inklusive en utländsk myndighet) överlämnar ett beslut att inleda konkursförhandlingar med en deltagare kan systemet informeras omedelbart efter att förhandlingarna inletts och kan vidta omedelbara och lämpliga åtgärder.

© Europeiska centralbanken, 2003

Besöksadress: Kaiserstrasse 29, D-60311 Frankfurt am Main, Tyskland

Postadress: Postfach 16 03 19, D-60066 Frankfurt am Main, Tyskland

Telefon: +49 69 1344 0, Internet: <http://www.ecb.int>, Fax: +49 69 1344 6000, Telex: 411 144 ecb d

Alla rättigheter förbehålls.

Återgivande i utbildningssyfte och för icke kommersiella ändamål är tillåtet under förutsättning att källan anges.

ISSN 1725-6208 (tryck)

ISSN 1725-6305 (online)